

Núm. 34 • Any VI • Juliol 2006 • 5,50 euros

vinCles

Cambra de Comerç
de Barcelona

Entrevista amb

José V. de los Mozos

Conseller-director general
de Nissan Motor Ibérica

Audiovisual:
en procés de producció

Eleccions camerals
Resultats i balanç

Rosa Regàs
La vida sempre és ara

Antoni Garrell, president del Cercle per al Coneixement

“No estem pujant de veritat al tren de la transformació econòmica”

Antoni Garrell (l'Espluga de Francolí, Tarragona, 1953) és enginyer industrial, màster en Gestió i Administració i doctor en Sistemes de Suport en la Presa de Decisió. Des de 1975 ha desenvolupat una intensa activitat professional tant en la consultoria com en l'àmbit de la tecnologia computacional aplicada a la producció, la gestió, el màrqueting i els continguts, i ha passat per organitzacions com Arthur Andersen, Calfinsa, la Caixa o la Fundació Universitat i Tecnologia La Salle, de la qual va ser director general. Actualment és director general de la Fundació per l'Escola Superior de Disseny ESDI de Sabadell i presideix el Cercle per al Coneixement. Garrell confia plenament en les possibilitats de Catalunya per esdevenir un pol internacional d'innovació tot aprofitant les oportunitats de la societat del coneixement. Però adverteix que el país va tard, i que si no es reorienten les polítiques econòmiques estructurals, es pot acabar perdent el tren.

Què és la societat del coneixement?

La societat del coneixement és la que utilitza la informació per prendre decisions, empra l'avenç científic i tecnològic en el moment adequat i sap que per generar valor s'ha de competir en un món global, desequilibrat i amb regles de joc diferents.

És a dir, s'assumeix que és una societat de desigualtats.

Per força. La internacionalització, fins al 2005, consistia a anar a vendre allò que una empresa produïa a mercats on el producte es podia col·locar. Però ara, internacionalitzar-se vol dir distribuir l'esforç productiu de la millor manera, i trobar el lloc del món on millor es pugui fer.

Antoni Garrell sosté que el Cercle contribueix a l'evolució de Catalunya cap a la societat del coneixement, “des de la proposta, i no pas des de la crítica”

“DESLOCALITZAR VOL DIR TANCAR I MARXAR. LOCALITZAR VOL DIR OBSERVAR, ANALITZAR I ANAR. ENS HEM DE PREOCUPAR DE SABER ON HEM DE LOCALITZAR-NOS PER SER MÉS COMPETITIU”

Així doncs, internacionalitzar-se ara vol dir deslocalitzar-se.

A mi no m'agrada utilitzar aquest terme. Deslocalitzar vol dir tancar i marxar. Localitzar vol dir observar, analitzar i anar. Ens hem de preocupar de saber on hem de localitzar-nos per ser més competitiu, i també ens hem de preocupar de què hem de localitzar a casa nostra.

Quins indicadors defineixen l'economia del coneixement?

L'economia del coneixement es caracteritza per tres trets. Primerament, per la rapidesa d'incorporació dels sabers i dels avenços científics al procés productiu. La capacitat de ser ràpids marca la diferència, els productes es tornen obsolets de seguida i perden valor a gran velocitat. En la societat industrial, el gros es menjava el petit. En la societat del coneixement, el ràpid es menja el lent. En segon lloc, abans el mercat era local i la competència era entre similars, i ara el mercat és global i la competència és entre desiguals. I l'accés a les oportunitats també és desigual. Poder aprofitar les oportunitats de la localització escaient i de la divisió geogràfica dels processos només és a l'abast de les empreses que tenen unes dimensions determinades, com també la voluntat i els recursos humans per fer-ho. I la tercera característica és l'especialització geogràfica dels sabers. Cada regió es concentra en un segment del coneixement i atrau inversions en aquest sentit. Per tant, estàs obligat com a país a especialitzar-te en una determinada activitat. I les persones han d'adaptar-se a aquestes circumstàncies necessàriament.

Això vol dir que han d'estar disposades a una major mobilitat geogràfica durant la seva carrera professional?

Per descomptat que sí. I en aquest món canviant a gran velocitat, per ser competitiu no només cal estar disposats a canviar geogràficament de feina, sinó també a canviar de professió i, per tant, a adquirir noves aptituds. Aquesta és la manera com els treballadors han d'afrontar la deslocalització. Un dels reptes de la societat del coneixement, per tant, és el de la formació, que s'ha de mantenir al llarg de la vida i no només durant el període

universitari o d'estudis professionals. I el nostre país en aquest sentit encara té una assignatura pendent. D'entrada, el 28 % dels estudiants espanyols no aconsegueix la titulació d'ESO. I a les empreses, no arribem a un curs de formació per treballador l'any, quan se n'haurien de fer com a mínim tres.

I a qui correspon aquesta responsabilitat: a les empreses, a l'Administració o als mateixos treballadors?

L'Administració ha de crear un entorn favorable, amb polítiques per incentivar les empreses perquè desenvolupin plans de formació i els treballadors els puguin seguir.

Quin lloc ocupen Catalunya i Espanya en la nova economia del coneixement?

Hi ha diversos paràmetres que mesuren internacionalment l'adequació a l'economia del coneixement. Per exemple, el percentatge del PIB que s'inverteix en innovació. Espanya es troba en aquest sentit en la desena posició del món. L'objectiu és arribar al 2 % i actualment estem a l'1,44 %. Un segon indicador és la capacitat innovadora que un país és capaç de treure a la tecnologia. En aquest aspecte, segons l'informe de març de 2006 del Fòrum Econòmic Mundial, ocupem el lloc 31 sobre un total de 115 països. Però cal tenir en compte que el 2004 estàvem a la posició 29 i el 2003, a la 25. És a dir, anem enrere, cada cop traiem menys partit a la tecnologia, no l'emprem eficaçment, hi ha un increment dels costos i, per tant, una pèrdua de productivitat. Si les nostres empreses perden diners per aquest costat, els han de guanyar per un altre, i molt sovint és per la banda dels salaris.

Es pot dir, doncs, que tenim un problema amb la innovació?

El primer problema que tenim és el de confondre tecnologia amb innovació. Innovar integralment, que és el que cal fer, vol dir innovar no només en tecnologia, sinó també en organització i en producte. Les empreses necessiten tenir tecnòlegs, però també científics i dissenyadors. La tecnologia no és un fi sinó una eina, i tota sola no fa innovació.

Quina hauria de ser l'especialització de Catalunya en aquest mercat global regionalitzat?

Hi ha diversos camps en què podríem convertir-nos en referència, com les biociències, el disseny de productes computeritzats, el desenvolupament de llibres digitals amb tècniques d'intel·ligència artificial... També existeix un nínxol al voltant de l'alimentació dirigida a la tercera edat, o en el sector farmacèutic, en què ens podríem convertir en una potència si les grans empreses de què disposem treballessin juntes. En tots aquests àmbits encara ens podem erigir en capdavanters, però cal que correm, perquè sinó no hi serem a temps i d'altres ens avançaran.

Les universitats estan formant els professionals que necessiten les empreses del país, o hi ha alguna mena de decalatge entre els dos àmbits?

No vull ser pessimista, perquè Catalunya i Espanya estan en unes condicions favorables per assolir el repte de la societat del coneixement. Però, tot i que estem creixent, el nostre creixement va lligat als sectors de la construcció, el turisme i el comerç vinculat a la construcció. Per tant, són activitats on no estem utilitzant intensivament els sabers, ni disposem d'una indústria que es caracteritzi per la innovació. És a dir, no estem pujant de veritat al tren de la transformació econòmica. Així doncs, tot i que tenim bones universitats, no hi ha una veritable sortida per al potencial de la gent que preparen ni per aprofitar el resultat de la seva recerca.

Està parlant de fuga de talents?

Efectivament. El 80 % de les empreses catalanes són petites, amb menys de cinc treballadors, i aquestes són les que aporten el 60 % del PIB. I per les seves dimensions, tenen poca capacitat de fer recerca, d'invertir en innovació. En un mercat global internacional, les empreses petites es mouen amb dificultats, tret que aprenguin a treballar en xarxa, en clústers transversals. Però mentrestant, molta gent preparada que surt de les nostres universitats no té

un lloc per desenvolupar la seva professió. L'avenç científic que es produeix a les universitats no acaba convertint-se en patents que s'incorporin al procés productiu de les nostres empreses. Evidentment, hem de canviar les prioritats com a societat, perquè així no anem bé.

Ens manquen plataformes tecnològiques per donar feina a aquests talents?

Les plataformes que necessitem són les que permetin que, a través de la tecnologia, arribem al coneixement, i el coneixement es converteixi en productes, en la qual cosa intervé el disseny. El que ens passa és que no hi ha apostes serioses per sectors emergents. Tot país ha de preservar el present i garantir el futur. Les cadenes de muntatge, sabem que tard o d'hora marxaran del nostre territori. Però si desenvolupem les enginyeries vinculades a aquestes indústries, o empreses que apliquin aquest coneixement, això és més difícil que marxi, perquè el coneixement s'arrela al territori. Insisteixo que ens manca aquesta capacitat d'utilització efectiva de la tecnologia, de treure-li innovació.

Quin paper tenen les humanitats i les ciències socials en la societat del coneixement, dominada per la ciència i la tecnologia?

Un paper molt important. La societat del coneixement reclama persones molt cultes, capaces de combinar els coneixements tecnològics amb els sabers més intrínsecs

“EN LA SOCIETAT INDUSTRIAL, EL GROS ES MENJAVA EL PETIT. EN LA SOCIETAT DEL CONEIXEMENT, EL RÀPID ES MENJA EL LENT”

de les ciències humanes, persones informades, amb curiositat per seguir les notícies, per llegir, per l'art... Si no integren aquests interessos, es tornen autistes de la tecnologia i el que succeeix llavors és que la tecnologia no s'utilitza eficaçment. Si alguna vegada han estat importants les humanitats és ara. En alguns països no es contracten economistes, sinó filòsofs que han fet un mestratge en economia, o abans de contractar un enginyer prefereixen un llicenciat en matemàtiques que ha fet un màster en tecnologia. Perquè el que volen són persones capaces d'estructurar el pensament, que sàpiguen observar.

Cal, doncs, reestructurar els actuals plans d'estudis universitaris perquè integrin tots aquests sabers?

Les directrius de Bolonya van en aquest sentit. La proliferació de titulacions i l'especialització professional quan s'és massa jove no fan cap favor, perquè impliquen renunciar a certs aspectes generalistes que impedeixen seguir evolucionant, que és el que reclama la societat del coneixement. S'hauria d'aprimar molt el catàleg de carreres de primer cicle i ampliar les de segon cicle, i el mateix passa en la formació professional. No és que necessitem més humanistes que científics o tecnòlegs, sinó que aquests han de ser també humanistes; els professionals han de ser més complets.

El nou Estatut de Catalunya ajudarà a impulsar la societat del coneixement?

L'Estatut aporta més recursos al govern de Catalunya i també més competències. Però dependrà de les prioritats dels governants com s'utilitzin. Si es destinen els recursos al manteniment d'indústries que sabem que a curt i mig termini no tenen futur, es mantindrà un cert clima social però no s'estarà construint país. Ara, si es dediquen a formació i a incentivar la creació de noves empreses, en sortirem més beneficiats. El nou Estatut ens ajudarà si el nou govern es posa com a objectiu clar fer del talent el nucli de la nostra economia. I aquesta no és una tasca d'una sola legislatura, sinó per als propers 10 anys.

En el context internacional de la societat del coneixement, quin paper es reserva a societats endarrerides com les d'Àfrica?

La deslocalització porta processos productius als països menys desenvolupats i afavoreix aquells que tenen capacitat per acollir-los. La globalització està portant i distribuint

llocs de treball per tot el planeta. Àfrica, concretament, ha de fer un recorregut més llarg perquè és de les societats més endarrerides. El que s'ha de permetre és que desenvolupi l'agricultura. Els occidentals no ho podem fer tot, i les activitats subvencionades com l'agricultura europea no tenen cap sentit ni cap futur. El que s'ha de fer és fomentar el reciclatge dels nostres agricultors cap a altres activitats productives i que l'agricultura es desenvolupi a Àfrica o a regions de característiques similars. D'altra manera, el món no serà sostenible ●

ESTER LÓPEZ / FOTOS: JOAN MOREJÓN

Cinc anys de Cercle

El Cercle per al Coneixement és una plataforma que agrupa 200 associats amb un perfil molt plural, tant pel que fa a la professió (metges, arquitectes, enginyers, economistes...) com a la ideologia (n'hi ha de propers a Iniciativa per Catalunya, a Convergència i Unió, al Partit dels Socialistes...). Segons Antoni Garrell, president del Cercle, quan van decidir posar en marxa aquest fòrum, ara fa cinc anys, els unia la preocupació perquè a Catalunya "no s'estaven enfocant polítiques a llarg termini ni reformes estructurals que ens portessin cap a l'economia del coneixement". I també perquè creien que "la societat civil preocupada per aquests projectes a llarg termini no estava vertebrada". Així doncs, els fundadors del Cercle van elaborar el document *Societat del coneixement, una oportunitat per Catalunya*, que es va publicar el 2002, com a presentació de l'entitat, i on analitzaven el potencial de creixement del país. Aquest document evidenciava que Catalunya ja disposava d'algunes condicions per convertir-se en un pol d'innovació i que estava en una posició prometedora per assolir la resta. I això els va animar a crear el Cercle, per contribuir a l'evolució en aquest camí, "a través de l'elaboració de propostes concretes, no partint de la crítica per la crítica", puntualitza Garrell. Avui, el Cercle per al Coneixement s'ha convertit en un creador d'opinió important gràcies als seus documents i reflexions. El Cercle és respectat i consultat per les autoritats i l'avalua la seva independència, ja que es finança exclusivament a partir de les quotes dels associats i no rep cap mena de subvenció. Però Garrell adverteix que "si bé com a Cercle podem estar satisfets de la nostra tasca, no ho podem estar tant com a país, ja que el cor em diu que hauríem d'anar molt més de pressa".